

Notitie / Memo

Haskoning Mobility & Infrastructure

Aan: Provincie Noord-Holland, Gemeente Den Helder, Defensie en Port of Den Helder
 Van: Luuk Cornelissen
 Datum: 25 maart 2025
 Kopie: Jan Breukelman
 Ons kenmerk: BK2203-RHD-ME-A7-0001
 Classificatie: Projectgerelateerd
 Gecontroleerd door Ingrid Nierop

Onderwerp: **Toetsingskaders Ruimtelijke kwaliteit**

Aanleiding en introductie

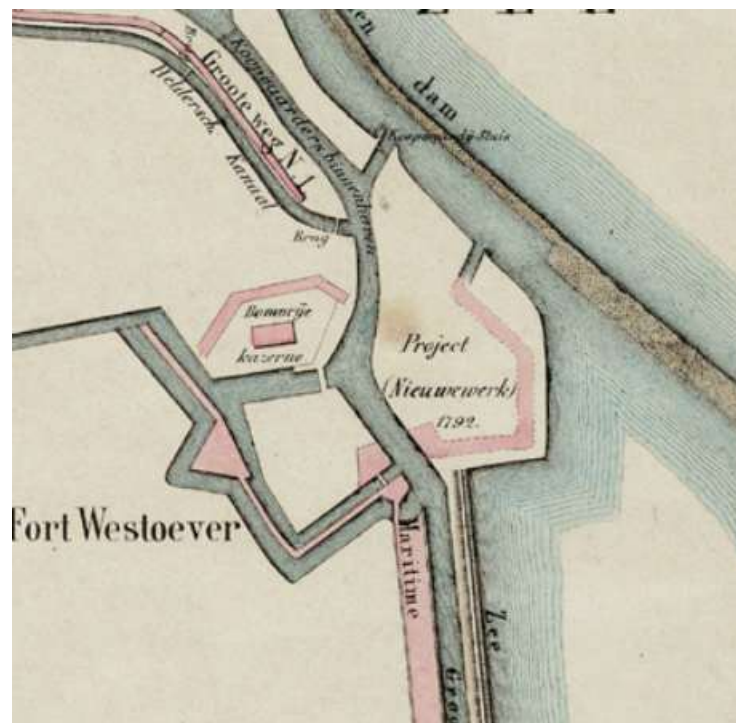
De aanleg en inpassing van een nieuwe oeververbinding tussen de N250 en het Nieuwe Diep/Nieuwe Werk te Den Helder wordt onderzocht voor een aantal zoeklocaties. De uitgangspunten die voor de ruimtelijke toetsing gelden worden in deze memo vastgelegd. Deze memo is een bijlage van de integrale rapportage.

Bepalende uitgangspunten

Culturele en historische context

Beschermd stadsgezicht Den Helder

Historische kaart van Fort Westoever en Fort Oostoever

Het zoekgebied voor de varianten van de brug bestaat voor een groot gedeelte uit gebied met hoge cultuur-historische waarden. In grote lijnen kan gesteld worden dat de cultuurhistorische waarden zich vooral concentreren in de directe omgeving van Fort Oostoever en Fort Westoever. Maar ook de watergang, het Nieuwe Werk en het Nieuwe Diep zijn onderdeel van beschermd stadsgezicht.

De gemeente Den Helder heeft voor de gehele Stelling in 2022 de toekomstvisie 'Den Helder heeft de Stelling' opgesteld, ook hierin zijn verschillende waarden vastgesteld en is de betekenis van de Stelling voor de stad beschreven. Daarnaast zijn deze waarden deels beschermd met eisen en regels in de vingerende bestemmingsplannen; Bestemmingsplan BOATEX 2010 en Bestemmingsplan Haven Den Helder 2007.

In het algemeen kan gesteld worden dat vanuit cultuurhistorisch oogpunt een doorsnijding van de forten (rijksmonument) ten behoeve van een nieuwe brug absoluut onwenselijk is. Ook is een aantasting van het historische en bestaande beeld onwenselijk. Een nieuwe brug moet niet de overhand krijgen in de stedenbouwkundige structuur van de plek. Het ensemble van Fort Westoever en

Fort Oostoever moet de functie van poort naar de stad blijven vervullen. Het ensemble is het belangrijkste landschappelijke element van de omgeving en moet dat in de toekomst ook blijven.

Landschappelijke inpassing

Zoals in het kopje over cultuurhistorie beschreven vormt het ensemble van forten samen met de waterwegen en dijken de belangrijkste landschappelijke hoofdstructuur in het gebied. Het is van belang dat een nieuwe brug deze hoofdstructuur niet doorbreekt en/of aantast. Dit komt uiteindelijk de leesbaarheid van het historisch landschap ten goede. Concreet betekent dit voor de brug dat een haakse aansluiting op de bestaande wegen met een zo kort en laag mogelijke overspanning van de waterweg de voorkeur heeft.

Stedenbouwkundige structuren

Gelet op de bestaande stedenbouwkundige structuur van de stad zijn er weinig plekken ideaal voor de aansluiting op een nieuwe brug. Qua doorgaande structuren zijn de huidige locatie in het verlengde van de Ruyghweg (waar nu de Van Kinsbergenbrug en Moormanbrug liggen) of een aantakking op de rotonde ter hoogte van de Ravelijnweg het best. Ook als het gaat om een goede verbinding voor fietsers en voetgangers qua veiligheid en gebruiksvriendelijkheid zijn deze 2 locaties het beste.

De brug vormt straks de toegang vanaf het zuiden richting de haven en TESO, dit kan men beschouwen als de doorgaande route terwijl men straks linksaf slaat richting de stad. Het ensemble van de twee forten blijft bij voorkeur de functie van ingang/poort naar de stad vervullen.

Ruimtelijke economisch

Vanuit ruimtelijke economisch aspect is het van belang om te kijken welke en hoeveel ruimte de nieuwe brug met bijbehorende aansluitingen op bestaande wegen inneemt. Algemeen geldt dat een brug en bijbehorende verkeerskundige voorzieningen die zo weinig mogelijk te ontwikkelen ruimte in neemt aan beide zijden van het water de voorkeur heeft. Belangrijk is ook welke restruimtes er over blijven bij de verschillende varianten voor een nieuwe brug. Zijn deze van voldoende maat om een toekomstige ontwikkeling toe te laten?

Effecten en consequenties voor de 3 varianten

Variant 7

Variant 7 scoort qua cultuurhistorie slecht vanwege het feit dat het tracé dwars door het rijksmonument (Fort Oostoever) heen gaat, daarnaast tast variant 7 ook een deel van rijksmonument Fort Westoever aan. Daardoor scoort de variant ook slecht op het gebied van landschappelijke inpassing, wel is het positief dat er een haakse aansluiting is op de Rijksweg. De positie van de brug ligt qua stedenbouwkundige structuren niet op 1 van de voorkeurslocaties. Daarnaast is het uitdagend om een duidelijk onderscheid te maken tussen poort naar de stad en doorgaande route naar de haven en TESO. Vanuit stedenbouwkundig oogpunt scoort deze variant daardoor ook onvoldoende. Ruimtelijk economisch scoort variant 7 slecht in verband met de benodigde sloop van Schietvereniging de Vrijheid en mogelijk benodigde sloop van één van de panden aan Het Nieuwe Werk voor aantakking op de weg verder richting het noordwesten.

Variant 8

Variant 8 scoort qua cultuurhistorie slecht vanwege het deels raken van beschermd stads- en dorpsgezicht en de erg krappe passage langs het rijksmonument Fort Oostoever. Hierdoor is er weinig ruimte voor een nette inpassing van de brug langs het rijksmonument. Variant 8 scoort wel beter dan variant 7. Qua landschappelijke inpassing scoort variant 8 voldoende vanwege de haakse aansluiting op de rijksweg en de mogelijkheid om een vrij lage brug te realiseren. De positie van de brug ligt qua stedenbouwkundige structuren niet op 1 van de voorkeurslocaties. Wel is het mogelijk om een onderscheid te maken tussen de poort naar de stad en de route richting de haven. Ook is het mogelijk om met deze variant het Rijksmonument beleefbaarder te maken. Vanuit stedenbouwkundig oogpunt scoort deze variant daardoor voldoende. Ruimtelijk economisch scoort variant 8 neutraal, voor deze variant is het nodig om het terrein van de Koopvaardersschutsluis her in te richten en het gebouw te slopen dan wel te verplaatsen.

Variant 12

Variant 12 scoort qua cultuurhistorie en landschappelijke inpassing onvoldoende vanwege de aantasting van de cultuurhistorische structuren van het landschap. Het risico dat het tracé beeldbepalend gaat zijn is in deze variant erg groot. Er wordt een nieuwe vloeiende lijn geïntroduceerd die niet passend is in de rechtlijnigheid van de Stelling. Daarnaast vergt deze variant een groot gedeelte van de groenzone ten westen de woningen aan de Mercurius. De positie van de brug ligt qua stedenbouwkundige structuren niet op 1 van de voorkeurslocaties.

Wel is het mogelijk om een onderscheid te maken tussen de poort naar de stad en de route richting de haven. Vanuit stedenbouwkundig oogpunt scoort deze variant daardoor neutraal. Ruimtelijk economisch scoort variant 12 neutraal, er is relatief veel ruimte benodigd voor de variant echter gaat dit niet ten koste van ontwikkelvlekken. Wel is ook voor variant 12 een herinrichting nodig van het terrein van de Koopvaardersschutsluis en moet het gebouw gesloopt en mogelijk verplaatst worden.

Aandachtspunten voor het vervolg

Cultuurhistorie

Op laten stellen van een cultuurhistorische waardestelling van het gehele gebied. Kernwaarden en uitgangspunten meenemen vanuit de Toekomstvisie 'Den Helder heeft De Stelling'. Meer beleefbaar maken van de cultuurhistorie van de plek.

Vanuit Den Helder heeft De Stelling:

Kernwaarde 1: Het bindmiddel van de stad; maak de samenhang nog meer zichtbaar

Kernwaarde 2: Gelaagd in de tijd; maak historie herkenbaar en beleefbaar

Kernwaarde 3: Gevarieerd in ruimte; maak de contrasten groter

Kernwaarde 4: Elk fort is een nederzetting; maak nieuwe adressen voor stad en landschap aan de Stelling.

Fort Westoever en Oostoever in 2040:

De 'waterpoort' van de Stelling met twee forten die onlosmakelijk bij elkaar horen. Het is het maritieme en industriële deel van de Stelling waar water- en oeverrecreatie de belangrijkste functies zijn. Hier wordt gewoond aan de Stelling. Er zijn publieksfuncties, horeca en kleinschalige initiatieven aan een hoogwaardige en bruikbare groene openbare ruimte. Een nieuwe fiets- en voetgangersbrug verbindt de liniedijk ten zuiden van de oude spoorlijn met fort Westoever. Dit representatieve fort is een echte toeristisch-recreatieve belevenis met horeca, sport en tijdelijk verblijf zoals een stadscamping. Via het Westoevergebied is de fiets- en wandelroute langs de hele Stelling compleet gemaakt. Oostoever blijft exclusief en is beperkt toegankelijk. Er ligt een focus op zichtlijnen vanaf Fort Westoever naar Oostoever dat als markant groen monument wordt behouden. Binnen de kernwaarden van het fort kan hier een exclusieve club huisvesten of een voorziening in de opslag of opwekking van energie

Landschappelijke inpassing

Geen introductie van nieuwe lijnen in het landschap, zorg voor voldoende ruimte voor de landschappelijke inpassing van de aanlanding van de brug aan beide zijden van het water. De brug is ondergeschikt aan het landschap en moet niet de

aandacht opeisen of gaan concurreren met de Stelling. Wel is het daarbij van belang dat de forten herkenbaarder en meer beleefbaar moeten worden in de toekomst. Voorkom een enorme verkeerskundige oplossing die ten koste gaat van het groen. De Stelling van Den Helder wordt niet voor niks aangeduid als de groene hoofdstructuur van de stad.

Stedenbouwkundige structuren

Ontwerp de uiteindelijke voorkeursvariant op zo'n manier dat het ensemble van forten altijd de poort naar de stad blijft. De brug is ondergeschikt aan de Stelling. Onderzoek de mogelijkheid om de brug onderdeel uit te laten maken van een 'doorgaande' route.

Onderzoek daarnaast de beschikbare ruimte op het Nieuwe werk, is hier voldoende ruimte voor auto en fietser? Hoeveel aanpassingen vereist de bestaande weg om deze nieuwe stromen van gebruikers een plek te bieden.

Ruimtelijk economisch

Onderzoek welke rol de brug kan spelen in de herontwikkeling van het havengebied. Houdt rekening met de overgebleven restruimte wanneer de brug gebouwd is.